

RÄTTEN ATT SÄTTA SIG TILL MOTVÄRN

Ett par rader om en lögnaktig minister och dennes ogärningar och ytterligare några om skillnaden mellan angrepps- och försvarskrig

av

Mats Parner

”Frestelsen att tillerkänna sig själv polisiär myndighet, grundad på rättfärdighet och militär styrka, är farlig för världsordningen och för världsfreden. Vi riskerar en värld som styrs av frikårer.”
(Ingvar Carlsson om NATO-bombningarna i Jugoslavien (1999))

☞ Det har nu gått drygt fyra år sedan den auktoriserade linslusen Thomas Bodström gav ut **700 dagar i Rosenbad** (Bonnier fakta) om sina första 23 månader som ung, grön och servil VD för justitiedepartementet i Perssons forna (s)-regering. Något torftigare än dessa Bodström juniors snusförnuftiga och tillrättalagda dagboksnotiser tror jag mig aldrig ha läst. Författarens skrivsätt är så konstlat att man drabbas av frossbrytningar, och den anrättning han bjuder på är lika påver som en middagskonversation hos vår, numera, så sorgligt obildade borgerlighet i de stockholmska diplomatkvarteren.

Att gamle kolsäcken/backresen Thomas B inte känner till namnet (sid 226) på den argentinske toppforward (Hernán Crespo) som i ”dödens grupp” kvitterade till 1-1 mot Sverige i VM 2002 kan jag väl till nöds ursäktas. Den omständigheten att Bodström inte heller behärskar elementär procenträkning (sid 129) kan man också ta med en klackspark; till räkneövningar har vi bevars finansministrar plus en och annan undervisningsminister.

Men skämt åsido. Något som bör oroa oss i långt högre grad än författarens kunskapsluckor är den skriande brist på sanningskärlek som han, omedvetet, råkar exponera i avsnitten om de s k Göteborgskravallerna i juni 2001. Alla minns vi tumultet och rabaldret i samband med George W:s och EU-dignitärernas ankomst till den framsida som är Sveriges, och alla minns vi att just Bodström av alla, helt i strid med vedertagen praxis, föregrep själva skuldfrågan i de processer som väntade runt hörnet mot fr a stenkastarna – men även mot fredliga demonstranter.

I såväl press, radio som teve framhöll landets högste (mest högröstade) jurist att ”polisen gjort ett fantastiskt bra jobb”, vidare att jourhavande polismän ”övertaskats av hur välorganiserade” de kriminella gängen varit och slutligen att det vi tvingats bevittna ytterst var ett ”angrepp mot demokratin”. Exakt så drogs den juridiska slipstenen i konfrontationernas kölvatten.

Men i sin 700-dagarsvolym har advokat TB av lätt insedda skäl skruvat ner tonläget: ”För min egen del valde jag att avvakta med att kliva in i diskussionen om polisernas sätt att genomföra sitt uppdrag”, eftersom något annat hade varit ”olämpligt” (sid 119) heter det nu.

Tydligt är att författaren med tilltagande ålder lärt sig att frisera realiteterna och vrida upp dem i fiktion. Det länder honom knappast till heder.

Att Bodström rent allmänt lever i ett mycket fritt förhållande till (i varje fall) det åttonde av de tio budord som en sträng och skäggig patriark en gång i tidernas morgon graverade in på

Mose stentavlor bevisades följande med avsevärd kraft tidigare i år. Närmare bestämt syftar jag på hur TB bemött uppgifterna i Eva Franchells biografi – **Väninnan** (Bonniers 2009) – där vi får veta att både Göran Persson och hans Bodström mycket väl kände till CIA:s medverkan i övergreppen mot Ahmed Agiza och Mohammad Alzery, de två egyptier som visades ut ur riket (i december 2001) och därefter torterades. Thomas B säger sig ha rena händer och idel frömjöl i påsen. När detta skrivs (slutet av januari) förnekar han kategoriskt att SÄPO också har informerat honom om avvsningsärendet och om formerna för detta. Det är lögn i sak. Utvisningen kunde bara tolkas som en upprörande kränkning av folkrätten, och därför måste SÄPO av ren självbevarelsedrift ha försäkrat sig om *carte blanche* ifrån landets justitieminister innan man slog ihop sina kloka huvuden med yrkesbröderna i CIA.

Den som påstår annat vittnar falskt och bryter som sagt mot åttonde budet på stentavlorna. Det hade säkert varit bättre för vitala delar av mänskligheten, om TB i stället nöjt sig med att bryta bollbanor som hårdför AIK-försvare i fotbollsallsvenskan.

☐☐☐ Betecknande är att Thomas B i alla politiska frågor av specifik vikt föredrog att lägga sig tätt intill högste chefen, ordförande Persson, inte minst beroende på att för den justitieministern enligt vad jag tror mig ha förstått är helt renons på *ideologiska* drivfjädrar värda namnet. Rött, gult, grönt eller blått är för honom tämligen egalt. I sin ungdom gillade han bara de fotbollslag som alltid vann, och därför skulle en ministerpost i en borgerlig regering troligen passa honom väl så bra som de socialdemokratiska sporrar han nu vunnit.

Inte oväntat är Persson i sin tur utomordentligt tillfreds med den talföre Bodström. I den förres memoarbok **Min väg, mina val** (Bonniers 2007) inhämtar man att ”Thomas äger en fantastisk förmåga att kommunicera”. Om denne kommunikatörs regeringstid heter det sedan i nästa sats att han ”aldrig missade ett tillfälle att synas i medierna” och vidare att han titt som oftast ”stod bakom nya utspel”. Det är så sant som det är sagt och skrivet. ”Jag tror inte”, avslutar GP med påtaglig beundran, ”att något annat statsråd lyckats sälja in en och samma nyhet fler gånger än vad Bodström ständigt gjorde” (sid 406).

Ja, att radarparet Persson & Bodström var ett sällsynt väl sammansvetsat tandem får nog anses styrkt bortom varje rimligt tvivel.

En mer central fråga är dock i vilken riktning de egentligen lotsade den blågula Sverigeskutan.

Mer än något annat förknippar vi 2003 års ödesmättade terroristlag – den så kallade ”Lagen om straff för terrorbrott” (SFS 2003:148) – med Thomas B. Han och ingen annan bär huvudansvaret för detta omänskliga dekret som redan förött så många liv (flertalet med olämplig hudfärg och av inadekvat härstamning). Med terrorbrott avses bl a, enligt lagtexten, mord, dråp, människorov, grov misshandel, sabotage, vapenbrott, spridande av gift och/eller smitta, olovlig hantering av kemiska preparat (osv, osv), syftande till att ”injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp” eller till att ”allvarligt underminera och rasera de grundläggande sociala, politiska, ekonomiska eller konstitutionella strukturerna” i en stat eller ett samhälle.

Med den här elastiska (Bodströms)lagen som tillhygge har svenska medborgare av franska irakiskt ursprung dömts till, såvitt känt, långvariga fängelsestraff ... och detta enbart för att de överfört likvida medel till nätverk och organisationer som *eventuellt* genomfört terrordåd i krigets Irak. Eftersom de åtalade vare sig mördat, dräpt, rövat, misshandlat (etc) har man valt att ställa dem till svars för vad som kallats ”förberedelse till terrorbrott”.

Utan minsta tvivel har betydande mått av godtycke kännetecknat de rättsliga prövningarna. Ja, man kan säga att 148:an i praktiken blivit en klasslag med räckvidd långt utanför våra gränser. Den är ett verksamt medel, ett av många liknande, i vad som eufemistiskt fått heta ”kriget mot terrorismen”.

Ironiskt nog skulle en lång rad av de svenska chefstjänstemän som ägnar sig åt vapenexport på heltid kunna dömas till mångåriga vistelser bakom galler med terroristlagens hjälp. Detsamma gäller flera av medlemmarna i den tidigare (s)-regeringen med Göran P i spetsen (och rimligen än flera i den nuvarande borgerliga). Erik Wijk och Åsa Linderborg påvisade detta till synes så paradoxala faktum i Aftonbladet (2005-09-29). De underströk att Sveriges vapenleveranser till Förenta Staterna och Storbritannien under Irakkrigets första 2-årsperiod inte bara fortsatte som förr utan rent av ökade markant, vidare att denna kontroversiella leveranspolitik hade samtliga ansvariga ministrarnas välsignelse, i all synnerhet hr Perssons, och slutligen att de exporterade vapnen hade mer än tillräcklig förstörelsekraft för att ”injaga allvarlig fruktan hos...” och/eller ”allvarligt underminera och rasera / ... / strukturerna” i Irak.

Vapenexportörer, tjänsteandar och statsråd har med andra ord vikt sina liv åt ‘förberedelser till terrorbrott’ med en energi och målmedvetenhet som onekligen hade imponerat, om syftet varit ett annat och mera tilltalande.

Till bilden hör att terrorlagen inte skiljer mellan den individuellt baserade terrorismen och den statligt iscensatta terrorn (”statsterrorismen”) av främst amerikansk, brittisk, israelisk och rysk modell. Därför vore det, enligt lagens bokstav, fullt möjligt att låsa in även rikets högdjur med de argument som nyss redovisats. Men att våra ockupationsvänner i samhällspyramidens topp skulle dömas till fängelse är naturligtvis uteslutet; något sådant har aldrig varit meningen.

Precis lika otänkbart är det f ö att krigsförbrytare som Ehud Olmert, Tzipni Livni, Ehud Barak m fl skulle ställas inför rätta i Haag som ansvariga för människoslakten i Gaza tidigare i år. Vi lever inte i en sådan tid och i en sådan värld.

☒☒☒ Man ser i regel det man vill se och anpassar sin verklighetsuppfattning i enlighet med detta. Om t ex kanslern och hans nazistvälde segrat i andra världskriget, så hade alla förtecken bytts ut och allting målats i (hakkors)brunt. Frihetskämparna i länder som Frankrike, Danmark och Norge hade skällts för terrorister, soldaterna i Röda Armén ansetts lika kriminella som vår egen tids al-Qaida-ligister och Winston Churchill stämplats som en dåtida bin Ladinfigur. Allt som sagt givet en krigstriumf för nazismen. Då hade svart blivit vitt och vitt svart.

Ett ‘paradigmskifte’ av det nyss antydda slaget har faktiskt ägt rum inom svensk utrikespolitik mellan, grovt talat, Förenta Staternas krig i Vietnam på 1960- och 70-talet och samma Förenta Staters krig i Afghanistan och Irak nu på 2000-talet. Icke blott Olof Palme stod upp för de hårt ansatta folken i Sydostasien; efterhand följde hela det etablerade Sverige hans exempel (för att nu inte röra vid alla oss mindre etablerade). Palmes ord om ”julföreläsningarna av Hanoi” 1972 har med rätta blivit klassiska. Men att en Persson skulle ha brännmärkt de vidriga övergreppen i irakiska Falluja (2004) eller en Reinfeldt dömt ut de israeliska förbandens massakrer i Gaza i 72-årsvändningar av Palmes snitt är tyvärr en helt igenom främmande tanke anno 2009. Något sådant finns inte på vår nuvarande utrikespolitiska karta.

Inte heller skulle Palme och hans garde ha karakteriserat Richard ”Tricky Dick” Nixon som en ”trivsamt, intelligent och allmänt underskattad politiker”. Men det var med dessa insmickrande statsmannasord som Göran P betygsatte George W under sitt besök i Vita huset (våren 2004).

Av en tidigare åtminstone i vissa stycken framsynt och solidarisk utrikespolitik finns inte värst mycket kvar här i landet. Under den fördärliga och olycksaliga Bush-epoken, med dess eviga 'krig mot terrorn', har våra utrikes ställningstaganden snarast varit eftergivna, undfallande och defensiva. Ofta nog har vi krupit för världens enda kvarvarande supermakt.

Ett uttryck för detta är den ambivalens som i Sverige präglade rapporteringen från krigsscenerna i just Irak. Alltför många har legat och tryckt i buskarna eller t o m samtyckt till ockupanternas exempellösa övervåld år ut och år in. Många andra har beskrivit det inhemska motståndet som illegitimt i alla avseenden; idel bombmän, galna terrorister och religiösa ytterlighetsfigurer har manats fram. Det må finnas viss täckning för just detta, men ändå är bilden djupt onyanserad.

Sant är att Irak har ockuperats i strid med vedertagen internationell rätt, och lika sant är att det motstånd som görs till övervägande delen har riktats, och riktas, mot de främmande trupperna. Rätten till självförsvar är sedan länge en omistlig del av folkrätten, och denna nödvärnsrätt har kodifierats av FN bl a i Generalförsamlingens resolutioner 3070 (från 1973) och 42/22 (1987).

Därmed kan man utan samvetsbetänkligheter stödja det irakiska folkets rätt att slå vakt om sitt eget territorium och ge intränglingarna respass hemöver. Att skilja mellan den angripna parten och angriparen är fundamentalt; Irak invaderades förvisso inte av 'humanitära' skäl. Självklart bör stödet vara kritiskt. För separatistiska provokationer kan vi inte ha någonting till övers och heller inte för aktioner i vilka civilbefolkningens liv riskeras (låt vara att gränserna tenderar att flyta i varje skarpt läge). Än mindre finns några vägande skäl att ställa sig bakom den ena eller andra motståndsgruppens program i dess helhet. Allt sådant vore förödande.

Det är rätten att försvara sig, ingenting annat, man har att värna. Folkrätten tillhandahåller och erbjuder den möjligheten. I själva verket är det alltid rätt att göra motstånd – mot terroristlagar och bajonetter, mot systemskiften, angrepp på välfärden ... och särskrivningar.

Om Barack H Obama lyckas svara upp mot bara tiondelen av de enorma förväntningar som nu knyts till honom från alla håll och kanter, så vore mycket vunnet, inte minst för Sverige. En av vinsterna bleve att en herre som Thomas Bodström insåg sin begränsning och framdeles nöjde sig med att vara god familjefar, tingsnotarie och kolsvart åskådare på läktarplats.

Regeringspolitik och författarskap är tyvärr inte hans bästa ämnen.

Mats Parner